

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ōrigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Hapanta Ta Hellēnisti Heuriskomena

Origenes

Coloniæ, 1685

Origenis Commentariorum In Evangelium Secundum Johannem Tomus
Sextus. Præfatio. Interprete Ambrosio Ferrario.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79869](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79869)

ζουμένη ἡ ψυχὴ, πῶς ἄρα ἄλλοτε. **A** telligentiam superat, utens summa tranquillitate potitur, ab omni tumultu liberata, & nullis undarum procellis agitata. Hæc igitur accurate cum perspicissent, & Prophetici spiritus interpretes, & Evangelicæ prædicationis ministri, mihi videntur seipsos dignos exhibuisse, qui acciperent pacem interiorum ab eo, qui eam dignis semper exhibet, quique dixit: *Pacem relinquo vobis*, *1. Joh. 14. 27*
pacem meam do vobis, non quomodo mundus dat pacem, ego do vobis pacem. Proinde inspicere, num quando tale quid innuat historia Davidis, & Salomonis de Templo. David siquidem hostes Domini debellans, & contra plures instans fui ipsius, & Israëlitis inimicos, volens ædificare templum Deo, à Deo per Nathan prohibetur dicente: *Non ædificabis*, *1. Par. 3. 8. 9. & 18.*
mibi domum, qui vir sanguinum es tu. Salomon autem qui Deum per somnium conspexit, quique etiam sapientiam per somnium cepit (servabatur enim revera dicenti: *Ecce plus quam Salomon hoc in loco*) in altissima pace existens, ita ut unusquisque sub sua vite, & sub sua ficu requiesceret, cognomen ejus pacis habens, quæ suo tempore contigerat (nam Salomon interpretatur, Pacificus) propter pacem, vacat ad ædificandum Deo celeberrimum templum. Quin Esdræ tempore, cum vinum, & inimicum regem, ac denique mulieres vincit veritas, reædificatur templum Deo. Hæc à nobis sint tibi dicta, ô facer Ambrosii, pro defensione nostra: quoniam turrim Evangelicam ex sancto hortatu tuo volentes literis ædificare, supputavimus quidem sedentes sumptum; an habeamus ad ea quibus opus est ad perficiendum: ne illudamur reprehensi ab intuentibus, tanquam qui fundamentum quidem *Luc. 14. 28. & seq.*
 cerimus, perficere vero opus nequiverimus. Cæterum supputatione facta cum deprehendissemus, perficiendæ fabricæ, ea quæ paraveramus, non sufficere, id totum Deo commissimus ditanti in omni sermone, & cognitione; credentes, quod nos ipsos leges servare spirituales conantes ditabit; & quod progredientes in structura adjuti his, quæ ipse supeditaverit, ad ædificii etiam coronam pervenimus: quæ cum, qui ascenderit ad domum sermonis, cadere prohibet; cum ab his tantum domibus, quæ corona carent, cadant ii, qui cadunt, propter imperfectionem ædificiorum, quæ cædes, & casus causantur his, qui in eodem sunt loco. Jam ad quintum usque

πα τὸ ὁ βαπτιστὸς · ἐὶ γὰρ ἐ καὶ αὐτὸν τὸν, ἐκ
 τῶ πληρώματος· αὐτὲ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν·
 καὶ χάριν ἀπὸ χάριτος·, ὅτι οὐ νόμου διὰ με-
 τὰς ἐλπίδας, ἡ χάρις ἐ ἐ ἀληθείας διὰ ἰησοῦ
 χριστοῦ ἐγένετο, ὑπο τῷ βαπτιστῷ ἐστηται,
 πῶς ἐκ ἀπολυσθῆναι τὸ ἐκ τῶ πληρώματος· τῷ
 χριστῷ ἐληφόμεν, καὶ χάριν διευτερεῖν ἐπὶ προ-
 πτερος χάριτος, ἐρολογῆναι τε διὰ μωσέως
 μεν δοθεῖν τὸ νόμον, τὸ δὲ χάριν καὶ τὴν
 ἀληθειάν διὰ ἰησοῦ χριστοῦ γεγενῆσθαι, ἐκ τῷ
 νόμῳ τῶ πληρώματος· εἰς αὐτὸν ἐληλυθῶτων,
 νομοκίνη πῶς ἦεν· ὁδὸς ἐώρθε·ν πῶς οὖτε, καὶ
 πὸ τὸ μνηστῆρ ἐἰς τὸ κολῶπον οὕτω τῷ πατρὶ·
 τὸ ἐξήρησιν αὐτῷ καὶ πᾶσι τοῖς ἐκ τῶ πλη-
 ρώματος· ἐληφόμεν· ἀποδοθέναι· εἰ γὰρ οὖν
 πρώτοι ἐξηρήσασθαι, ἐἰς τὸ κολῶπον τῷ πατρὶος,
 ὡς ἔθεν ἐστηθεὶς πρότερον γενησόμενος
 λαβεῖν ὑπο τοῖς ἀποστόλοις διηγήσασθαι· εἰ γε
 οὖν ἀδοξασθαι ἡνέκα· ὡν διδάσκει ἡμεῖς τὸ ὁ-
 δοῦν καὶ πάλιν ἀποδοθῆναι, ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν αὐ-
 τῶ, ἐ ἐ καὶ γεγενῆσθαι· ἐ τῷ· ἐκ τῷ πλη-
 ρώματος· ἀπὸ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, ἐ τῷ·
 χάριν ἀπὸ χάριτος·, ὡς ἐ τοῖς ἀπὸ Ἰσραὴν ἐ-
 λήκαμεν, θηλοὶ ἐ τῶς προφητείας· ἀπὸ τῶ
 πληρώματος· χριστοῦ τὸν δωρεῖν κεχαρημένους,
 καὶ τὸ διευτερεῖν χάριν ἀπὸ τῶ προτέρου
 αὐτοῖς ἐληφέναι· ἐφῆλκεσαν τὸν καὶ μέναι ὑπο
 τῷ πνεύματος· χρεωστῶμενοι, καὶ τὸ ἐν τοῖς
 πνεύματι ἐκταγῶν, ἐπὶ τὸ τὸ ἀληθείας ἦσαν·
 οὐκ ἐ πάντες οἱ προφηταί, ἀλλὰ πολλοὶ
 ἐπύμνησαν εἶδεν ὁ ἀπὸ ἀποστόλοις ἐβλέπον· ἐ γὰρ
 ὡς πρῶτον διαφορῶν, οἱ πεπληρωμένοι ἐ διὰ
 ῥέοντες· ἐ ἐπύμνησαν εἶδεν ὁ εἶδον οἱ ἀπο-
 στολοι, τῷ ἐρησάσαν· γὰρ αὐτῷ· οἱ ὅ καὶ φησὶ·
 αὐτοῖς ἡμεῖς τῷ τοῖς ἐἰς τὸ ὑπο ἀνασῆσθαι ἡ
 λόγῳ, ἐν ὁρῶν γεγενῆσθαι τῷ τοῖς ἀποστόλοις διὰ
 χριστοῦ ἐρωσόμενοι· τὸ γὰρ, ἰδὲν, ἡμεῖς ἐ σω-
 ματικῶς ἐρησάσαν· ἐξελήφασμεν, ἐ τὸ, ἀκῶ-
 σμ, πνευματικῶς ἀπερχόμενοι· ἐκταγόμενοι,
 μὴς τῶ ὡς ἐκταγόμενοι· ἀλλὰ ἐκταγόμενοι
 τὸ λόγῳ, τὸ ἰησοῦ· ὅπου ἐ πᾶν ὁ ῥέων· τῷ· ἐπ
 τὸ αὐτῷ τῶς πρὸ τῷ ῥωματικῶς ἐπὶ ἡμεῖς τῷ
 ἰησοῦ ἀρῶν αὐτῶν· ἐ τὸ πολλὰν τὴν περὶ αὐτῶν ἐ-
 ρησάσαν, τῷ τῷ ἐπὶ τῷ ἐκταγόμενοι· ἐκταγόμενοι
 καὶ, τὸ λόγῳ τῷ ἰησοῦ διδάσκον· αὐτοῖς,
 καὶ πᾶν ἰησοῦ· αὐτῷ· ἀπὸ γὰρ ἐρησάσαν· μεμη-
 νῆς τὸ πατρὸς ὡν, αὐτῷ ἐ λέγει· ὁ πατὴρ με-
 νῶς ἀπὸ ἰησοῦ· ἐπὶ ἀποδοθέναι καὶ
 ἀπὸ τῶν τῷ λέγειν, φησὶ πᾶς πρὸς τῶς
 ἀποδοθέναι· ἀπὸ αὐτοῖς πᾶς ἀπὸ ἀνασῆσθαι λόγῳ· ἐκ
 ἀνέγνωτε τὸ ῥηθῆναι ἐπὶ τῷ ῥά τῷ ὑπο τῷ ἰησοῦ
 ἴμην
 Ματθ. 10.
 26, 27.

neque veritas illa est per aliquem. Verum quæ apud homines est veritas, per Jesum Christum facta est; verbi gratia, veritas, quæ in Paulo inest, cæterisque Apostolis, per Jesum Christum facta est. Nec mirum est, si veritas cum sit una, multas quasi veritates ab illa dicamus diffuere. Vidit enim David ille Pro-

pheta multas veritates dicens: *Veritates exquiret Dominus*, non enim unam ex-

quiret veritatem veritatis ipsius Pater, sed multas, per quas servantur, qui eas habent. Simile vero quiddam huic orationi de veritate, & veritatibus dictum invenimus de justitia, & justitiis. Ipsa enim justitia, quæ ex se est, & substantialis, Christus est, qui factus est nobis sapientia à Deo, justitiæque, & sanctificatio, & redemptio [perfecta.] Ab illa autem justitia ea justitia formatur, quæ in unoquoque inest, ita ut in his, qui servantur, multe fiant justitiæ: hanc ob-

causam etiam scriptum est: *Justus Dominus, & justitias dilexit*: sic enim in veris exemplaribus, & cæteris traditionibus juxta Septuaginta, & ipso Hebraico invenimus. Inspice vero, num isto modo alia quoque, quæ Christus esse dicitur singulariter, pro proportionem multiplicata, plurium numero offerri possint: verbi gratia, Christus est vita nostra, quemadmodum Servator ipse inquit:

Ioh. 14. 6. Ego sum via, veritas, & vita: & Apostolus: Quandoque Christus manifestatus fuerit vita nostra, tunc & vos cum illo manifestabimini in gloria. Rursus in

Ps. 62. 4. Psalmis scriptum: Melior misericordia tua super vitas. Nam quia Christus in unoquoque inest vita, ideo multiplicantur vitæ; fortassis isto modo & illud inquit:

Num experimentum quaritis ejus, qui in me loquitur Christus? Fermo enim in unoquoque Sancto Christus invenitur, & fiunt per unum Christum multi Christi, illius imitatores, & transformati ad illius similitudinem, qui est imago Dei: unde per Prophetam inquit Deus:

Ne tetigeritis Christos meos. Quod igitur in enarrando vili sumus præterisse; nempe: *Gratia, & veritas per Jesum Christum facta est*, obiter explicuimus; insuper ostendentes Joannis Baptistæ hanc esse vocem; adhuc etiam per hæc verba testimonium reddentis filio Dei. Jam ergo videamus secundum Joannis testimonium: E Hierosolymis Judæi, ceu affines Baptistæ, qui ex genere sacerdotali erant, Sacerdotes mittunt, & Levitas interrogaturos, quis tandem esset Joannes: At ille dicens: *Non sum ego Christus*, veritatis confessionem edidit, nec ut aliquis suspicari posset, per hæc verba: *Non*

sum ego Christus, veritatem ipsius Patris, sed multas, per quas servantur, qui eas habent. Simile vero quiddam huic orationi de veritate, & veritatibus dictum invenimus de justitia, & justitiis. Ipsa enim justitia, quæ ex se est, & substantialis, Christus est, qui factus est nobis sapientia à Deo, justitiæque, & sanctificatio, & redemptio [perfecta.] Ab illa autem justitia ea justitia formatur, quæ in unoquoque inest, ita ut in his, qui servantur, multe fiant justitiæ: hanc ob-

causam etiam scriptum est: *Justus Dominus, & justitias dilexit*: sic enim in veris exemplaribus, & cæteris traditionibus juxta Septuaginta, & ipso Hebraico invenimus. Inspice vero, num isto modo alia quoque, quæ Christus esse dicitur singulariter, pro proportionem multiplicata, plurium numero offerri possint: verbi gratia, Christus est vita nostra, quemadmodum Servator ipse inquit:

Ioh. 14. 6. Ego sum via, veritas, & vita: & Apostolus: Quandoque Christus manifestatus fuerit vita nostra, tunc & vos cum illo manifestabimini in gloria. Rursus in

Ps. 62. 4. Psalmis scriptum: Melior misericordia tua super vitas. Nam quia Christus in unoquoque inest vita, ideo multiplicantur vitæ; fortassis isto modo & illud inquit:

Num experimentum quaritis ejus, qui in me loquitur Christus? Fermo enim in unoquoque Sancto Christus invenitur, & fiunt per unum Christum multi Christi, illius imitatores, & transformati ad illius similitudinem, qui est imago Dei: unde per Prophetam inquit Deus:

Ne tetigeritis Christos meos. Quod igitur in enarrando vili sumus præterisse; nempe: *Gratia, & veritas per Jesum Christum facta est*, obiter explicuimus; insuper ostendentes Joannis Baptistæ hanc esse vocem; adhuc etiam per hæc verba testimonium reddentis filio Dei. Jam ergo videamus secundum Joannis testimonium: E Hierosolymis Judæi, ceu affines Baptistæ, qui ex genere sacerdotali erant, Sacerdotes mittunt, & Levitas interrogaturos, quis tandem esset Joannes: At ille dicens: *Non sum ego Christus*, veritatis confessionem edidit, nec ut aliquis suspicari posset, per hæc verba: *Non*

sumus ego Christus, veritatem ipsius Patris, sed multas, per quas servantur, qui eas habent. Simile vero quiddam huic orationi de veritate, & veritatibus dictum invenimus de justitia, & justitiis. Ipsa enim justitia, quæ ex se est, & substantialis, Christus est, qui factus est nobis sapientia à Deo, justitiæque, & sanctificatio, & redemptio [perfecta.] Ab illa autem justitia ea justitia formatur, quæ in unoquoque inest, ita ut in his, qui servantur, multe fiant justitiæ: hanc ob-

causam etiam scriptum est: *Justus Dominus, & justitias dilexit*: sic enim in veris exemplaribus, & cæteris traditionibus juxta Septuaginta, & ipso Hebraico invenimus. Inspice vero, num isto modo alia quoque, quæ Christus esse dicitur singulariter, pro proportionem multiplicata, plurium numero offerri possint: verbi gratia, Christus est vita nostra, quemadmodum Servator ipse inquit:

Ioh. 14. 6. Ego sum via, veritas, & vita: & Apostolus: Quandoque Christus manifestatus fuerit vita nostra, tunc & vos cum illo manifestabimini in gloria. Rursus in

Ps. 62. 4. Psalmis scriptum: Melior misericordia tua super vitas. Nam quia Christus in unoquoque inest vita, ideo multiplicantur vitæ; fortassis isto modo & illud inquit:

Num experimentum quaritis ejus, qui in me loquitur Christus? Fermo enim in unoquoque Sancto Christus invenitur, & fiunt per unum Christum multi Christi, illius imitatores, & transformati ad illius similitudinem, qui est imago Dei: unde per Prophetam inquit Deus:

Ne tetigeritis Christos meos. Quod igitur in enarrando vili sumus præterisse; nempe: *Gratia, & veritas per Jesum Christum facta est*, obiter explicuimus; insuper ostendentes Joannis Baptistæ hanc esse vocem; adhuc etiam per hæc verba testimonium reddentis filio Dei. Jam ergo videamus secundum Joannis testimonium: E Hierosolymis Judæi, ceu affines Baptistæ, qui ex genere sacerdotali erant, Sacerdotes mittunt, & Levitas interrogaturos, quis tandem esset Joannes: At ille dicens: *Non sum ego Christus*, veritatis confessionem edidit, nec ut aliquis suspicari posset, per hæc verba: *Non*

sumus ego Christus, veritatem ipsius Patris, sed multas, per quas servantur, qui eas habent. Simile vero quiddam huic orationi de veritate, & veritatibus dictum invenimus de justitia, & justitiis. Ipsa enim justitia, quæ ex se est, & substantialis, Christus est, qui factus est nobis sapientia à Deo, justitiæque, & sanctificatio, & redemptio [perfecta.] Ab illa autem justitia ea justitia formatur, quæ in unoquoque inest, ita ut in his, qui servantur, multe fiant justitiæ: hanc ob-

causam etiam scriptum est: *Justus Dominus, & justitias dilexit*: sic enim in veris exemplaribus, & cæteris traditionibus juxta Septuaginta, & ipso Hebraico invenimus. Inspice vero, num isto modo alia quoque, quæ Christus esse dicitur singulariter, pro proportionem multiplicata, plurium numero offerri possint: verbi gratia, Christus est vita nostra, quemadmodum Servator ipse inquit:

Ioh. 14. 6. Ego sum via, veritas, & vita: & Apostolus: Quandoque Christus manifestatus fuerit vita nostra, tunc & vos cum illo manifestabimini in gloria. Rursus in

Ps. 62. 4. Psalmis scriptum: Melior misericordia tua super vitas. Nam quia Christus in unoquoque inest vita, ideo multiplicantur vitæ; fortassis isto modo & illud inquit:

Num experimentum quaritis ejus, qui in me loquitur Christus? Fermo enim in unoquoque Sancto Christus invenitur, & fiunt per unum Christum multi Christi, illius imitatores, & transformati ad illius similitudinem, qui est imago Dei: unde per Prophetam inquit Deus:

Ne tetigeritis Christos meos. Quod igitur in enarrando vili sumus præterisse; nempe: *Gratia, & veritas per Jesum Christum facta est*, obiter explicuimus; insuper ostendentes Joannis Baptistæ hanc esse vocem; adhuc etiam per hæc verba testimonium reddentis filio Dei. Jam ergo videamus secundum Joannis testimonium: E Hierosolymis Judæi, ceu affines Baptistæ, qui ex genere sacerdotali erant, Sacerdotes mittunt, & Levitas interrogaturos, quis tandem esset Joannes: At ille dicens: *Non sum ego Christus*, veritatis confessionem edidit, nec ut aliquis suspicari posset, per hæc verba: *Non*

sumus ego Christus, veritatem ipsius Patris, sed multas, per quas servantur, qui eas habent. Simile vero quiddam huic orationi de veritate, & veritatibus dictum invenimus de justitia, & justitiis. Ipsa enim justitia, quæ ex se est, & substantialis, Christus est, qui factus est nobis sapientia à Deo, justitiæque, & sanctificatio, & redemptio [perfecta.] Ab illa autem justitia ea justitia formatur, quæ in unoquoque inest, ita ut in his, qui servantur, multe fiant justitiæ: hanc ob-

causam etiam scriptum est: *Justus Dominus, & justitias dilexit*: sic enim in veris exemplaribus, & cæteris traditionibus juxta Septuaginta, & ipso Hebraico invenimus. Inspice vero, num isto modo alia quoque, quæ Christus esse dicitur singulariter, pro proportionem multiplicata, plurium numero offerri possint: verbi gratia, Christus est vita nostra, quemadmodum Servator ipse inquit:

Ioh. 14. 6. Ego sum via, veritas, & vita: & Apostolus: Quandoque Christus manifestatus fuerit vita nostra, tunc & vos cum illo manifestabimini in gloria. Rursus in

Ps. 62. 4. Psalmis scriptum: Melior misericordia tua super vitas. Nam quia Christus in unoquoque inest vita, ideo multiplicantur vitæ; fortassis isto modo & illud inquit:

Num experimentum quaritis ejus, qui in me loquitur Christus? Fermo enim in unoquoque Sancto Christus invenitur, & fiunt per unum Christum multi Christi, illius imitatores, & transformati ad illius similitudinem, qui est imago Dei: unde per Prophetam inquit Deus:

Ne tetigeritis Christos meos. Quod igitur in enarrando vili sumus præterisse; nempe: *Gratia, & veritas per Jesum Christum facta est*, obiter explicuimus; insuper ostendentes Joannis Baptistæ hanc esse vocem; adhuc etiam per hæc verba testimonium reddentis filio Dei. Jam ergo videamus secundum Joannis testimonium: E Hierosolymis Judæi, ceu affines Baptistæ, qui ex genere sacerdotali erant, Sacerdotes mittunt, & Levitas interrogaturos, quis tandem esset Joannes: At ille dicens: *Non sum ego Christus*, veritatis confessionem edidit, nec ut aliquis suspicari posset, per hæc verba: *Non*

sumus ego Christus, veritatem ipsius Patris, sed multas, per quas servantur, qui eas habent. Simile vero quiddam huic orationi de veritate, & veritatibus dictum invenimus de justitia, & justitiis. Ipsa enim justitia, quæ ex se est, & substantialis, Christus est, qui factus est nobis sapientia à Deo, justitiæque, & sanctificatio, & redemptio [perfecta.] Ab illa autem justitia ea justitia formatur, quæ in unoquoque inest, ita ut in his, qui servantur, multe fiant justitiæ: hanc ob-

causam etiam scriptum est: *Justus Dominus, & justitias dilexit*: sic enim in veris exemplaribus, & cæteris traditionibus juxta Septuaginta, & ipso Hebraico invenimus. Inspice vero, num isto modo alia quoque, quæ Christus esse dicitur singulariter, pro proportionem multiplicata, plurium numero offerri possint: verbi gratia, Christus est vita nostra, quemadmodum Servator ipse inquit:

Ioh. 14. 6. Ego sum via, veritas, & vita: & Apostolus: Quandoque Christus manifestatus fuerit vita nostra, tunc & vos cum illo manifestabimini in gloria. Rursus in

Ps. 62. 4. Psalmis scriptum: Melior misericordia tua super vitas. Nam quia Christus in unoquoque inest vita, ideo multiplicantur vitæ; fortassis isto modo & illud inquit:

Num experimentum quaritis ejus, qui in me loquitur Christus? Fermo enim in unoquoque Sancto Christus invenitur, & fiunt per unum Christum multi Christi, illius imitatores, & transformati ad illius similitudinem, qui est imago Dei: unde per Prophetam inquit Deus:

μι ε χειρὸς, ἡγήσασθε. ε γάρ ἐστιν ἀνθρώπος τοῦ
 οὗτος δὲ ἄνθρωπος λέγειν μὴ αὐτὸν εἶναι χριστόν·
 ἀπὸ τοῦ ὅτι ἐκείνους δὲ τὸν ἱεροσολύμων ἱερεῖς ἐ-
 λευκὰ ἀκούοντες τὸ μὴ εἶναι αὐτὸν τὸν πο-
 δὲ αὐτὸν εἶναι ἐκείνους· λέγει δὲ μὴ τυγ-
 χάνειν ἡλίας, πάλιν ἐμολογῶν ὡς εἶπεν· οὐκ ἐ-
 μί, τοῦ ἀληθῆ· ἐπεὶ δὲ πολλοὶ ἀποφθιγῶν γε-
 νομένων ἐν ἱσραὴλ, εἰς ἡμῶν οὗτος μωυσεῖ
 ἀποφθιγῶν ἐξαίρετος προσεδόκατο καὶ τοῦ
 φάσκον ἡγῆν· προφήτῃν ὑμῖν ἀναστήσει κύριος
 ὁ θεὸς ἡμῶν ἐν τῷ ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμὲ,
 αὐτὸς ἀκούσας, καὶ ἔσται πᾶσα ἡ ψυχὴ, ἥτις
 αὐτὸ μὴ ἀκούσῃ τὸν προφήτην ἐκείνους· ἐξολο-
 γηθήσεται ἐκ τῆς λαοῦ αὐτῶν, καὶ ἐρωτῶ-
 σιν ὅτι ἐκείνους εἶπεν, ἀλλ' ἐγὼ περὶ αὐτοῦ· καὶ
 τὸ τοῦ οὐνομα ἐκείνους οὐκ εἶπεν χριστὸς ἑα-
 τῶν, ἀλλ' οἱ ἡμεῖς ἔπρην ὡς καὶ χριστὸν
 αὐτὸν εἶναι, αὐτοὶ γινώσκοντες τὸν προφῆτην ἐκεί-
 νους· ἐπεὶ δὲ οὗτος χριστὸς ὁ προφῆτης ἐστὶν ὁ προφητευ-
 σάς, φησὶν, ἐγὼ τὸν καὶ δὲ πρὸς ἀνδράς· ἐκ τῆς
 οὐκ εἶναι ἡρώδη κτείναν· ε γάρ ἡ γυνὴ προφῆτης
 ὡς καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς· καὶ δὲ πρὸς ἀνδράς ἡ
 διὰ τὴν ἀδελφὴν πεπληρωμένη μαρτυρίαν ἰωάννης,
 ὡς πᾶς αὐτῶν δὲ πρὸς ἀνδράς ἀπαγγέλλομεν
 τοῖς πᾶσι, καὶ αὐτὸν δὲ προφητικῆς κατῆ-
 γορησέν· φησὶν δὲ τὸν ἡρώδη ὡς ἐχθρὸς· φωνῇ
 βουίας ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν τῷ ὄρει κυ-
 ρῆ· ἄξιον δὲ ζήτησαι πότερον πεπληρωμένη ἡ δευ-
 τερά μαρτυρία, καὶ τρίτη καὶ πρὸς ἀνδράς
 μᾶλλον ἐκ τῆς φαρμακείας, καὶ βαλομένης ἡ
 μαρτυρίας, ἡ δὲ ἡγετο βασιλῆος, μὴτε χριστός,
 μὴτε ἡλίας, μὴτε ὁ προφῆτης τυγχάνων, ἐν
 τῇ ἐν ὁδοῖς ἐν τῷ ὄρει, μέσῳ δὲ ὑμῶν ἔσται·
 καὶ ὅτι ὑμεῖς ἂν εἰδᾶτε, ὁ ὅτι πᾶς με ἐρχόμενος
 καὶ ἐκ τῆς ἐν ὁδοῖς ἄξιον· ἡ γὰρ αὐτὸς ἡμεῖς
 τὸ ὑπομένειν, ἡ μέρους τὸ δευτέρους ἐστὶ
 καὶ τὸ ἀπαγγέλλομεν πρὸς τὰς φαρμακείας·
 ἐν τῇ ὁδοῖς, ἐκ τῆς λέξεως σοφιστικῆς, ἐ-
 πὶ αὐτῷ τῇ τρίτῃ μαρτυρίαν τὴν πρὸς τὰς
 ἀποκαλύψεις δὲ τῆς φαρμακείας λέγειν· πα-
 ρατηρεῖται μὲν οὖν ὅτι ἡ πρώτη μαρτυρία τὸ
 εἶναι τὸν σωτῆρα πεπληρωμένην· ἡ δὲ δευτέρα τὴν
 ὑπομένειν τῇ διευκρίνῳ μὴτε ἰωάννης εἶναι
 χριστός κατὰ τὴν· ἡ δὲ τρίτη τὴν ἀρετῆς τοῖς
 ἀνθρώποις παρόντες κηρύττει ὅσον εἶδεν ἐλευ-
 σίαν· ὅτι δὲ τῆς μαρτυρίας, καὶ ὡς
 ἀκρίβως μαρτυρεῖται, ἐκαστὴν λέξιν ἰδόμεν
 τὴν δευτέραν, καὶ τρίτην μαρτυρίας, τὴν

A *sum ego Christus*, negavit, neque enim negatio est, ad Christi gloriam dicere, se non esse Christum. Caterum cum audissent qui missi fuerant e Hierosolymorum urbe Sacerdotes, & Levitæ, ipsum non esse Christum expectatum, de secundo, qui sperabatur (nempe Helia) cuius nomen magni apud ipsos fiebat, percunctantur, num ipse ille esset. Quo dicente se non esse Heliam, rursus dicendo, *Non sum*, fatetur verum. Quoniam vero Prophetæ multi

B cum essent in Israël, unus quispiam præcipue expectabatur prophetatus a Mose, juxta verbum illud dicens: *Prophetam su-* *Deut. 18.*
scitabit Dominus Deus noster ex fratribus *18, 19.*
vestris, sicut me, ipsum audite, & omnis ani-
ma quæ non audierit Prophetam illum, ex
populo suo exterminabitur; tertio interro-
 gant, non si Propheta esset, sed an Pro-
 pheta ille. Et hoc non ponentibus illis
 nomen de Christo, sed alterum esse
 ipsum præter Christum existimantibus;
 ipse cognoscens illum, cuius præcurfor
 est, (nempe quod Christus est, quod Pro-
 pheta est ille prophetatus) responder,

C Non: responsurus fortasse, nā, (quæ
 vox est assentientis) si absque articulo in-
 terrogassent; cum non ignoraret se Pro-
 phetam existere. In omnibus his etiam
 responsionibus secundum Johannis testi-
 monium non absolutum fuit, donec pe-
 tentibus responsionem renunciandam
 his, qui eos miserant, seipsum e voce pro-
 phetica Esaiæ manifestavit, quæ sic sese
 habet: *Vox clamantis in deserto, parate*
viam Domini. Quæritur autem dignum
 est, utrum absolutum sit secundum testi-
 monium, & tertium incipiat ad eos, qui
 miserant ex Phariseis, & volentes intel-
 ligere, cur tandem baptizaret, cum ne-
 que Christus, neque Helias, neque Pro-
 pheta existeret, in illis verbis: *Ego bapti-* *Ioh. 1. 27.*
zo in aqua, sed in medio vestrum stat, *28.*
quem vos nescitis, ipse est, qui post me ve-
niens, ante me factus est, cuius non sum ego
dignus, ut solvam corrigiam calceamenti,
 an pars secundi testimonii sit responsio
 ad Phariseos. Verum ergo quantum
 conjectare ex lectione valeo, dicturus
 sum tertium testimonium esse respon-
 sionem ad eos, qui missi fuerant ex Pha-
 riseis. Observandum insuper quod pri-
 mum testimonium divinitatem Serva-
 toris demonstrat: alterum suspicionem
 ambigentium, num forte Johannes es-
 set Christus, purgat: tertium invisibiliter
 hominibus præsentem prædicat illico
 venturum. Verum ante testimonia se-
 quentia, ex quibus qui demonstratur, te-
 stimonium accipit, videamus singulas di-
 ctiones secundi, & tertii testimonii: hoc

